

Betænkning

over

- I. forslag til lov om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere,
 II. forslag til lov om beskæftigelse og uddannelse af unge og
 III. forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og
 arbejdsløhedsforsikring m. v. (Om bortfald af understøttelsesret
 i visse tilfælde for unge arbejdsløse).

(Afgivet af udvalget den 6. april 1960).

Udvalget har holdt 10 møder og derunder haft flere samråd med arbejdsministeren, der tillige skriftligt har besvaret en række af udvalget stillede spørgsmål. En del af besvarelsenerne er nedenfor optrykt som bilag til denne betænkning.

Fra Foreningen „Bymæssige Kommuner“ er modtaget en skriftlig henvendelse.

Udvalget har besøgt statens arbejds tekniske ungdomsskole „Stensbæk“ pr. Arnum, arbejdsteknisk skoles afdeling på Silkeborg Papirfabrik samt statens arbejdsmandskursus „Ulfborg Kjærgård“ pr. Ulfborg og „Hoverdal“ pr. Muldbjerg.

Ad I. forslag til lov om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

Et flertal (socialdemokratiets, det radikale venstres og Danmarks retsforbunds medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til vedtagelse med de nedenfor under nr. 1, 3, 8, 9 og 12-15 anførte af arbejdsministeren tiltrådte ændringer, der er foreslået af flertallet eller udvalget. Om ændringsforslagene henvises til de ved disse anførte bemærkninger.

Et mindretal (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller nedenstående ændringsforslag nr. 1-8, 10, 11 og 15 til vedtagelse.

Mindretallet bemærker i øvrigt, at det ikke er nok at fremskaffe uddannelsesmu-

ligheder for de voksne arbejdere, men at tilgangen af uddannede arbejdere bør formindskes stærkt, og at der må gives unge i alderen 16-18 år mulighed for at blive knyttet til en virksomhed i 2 år ved kontrakt for herigennem at få bedre forståelse af produktion og værdier, således at de kan få fuldt udbytte af en parallelt løbende undervisning i den viden, som enhver arbejder bør have i vor tid. Mindretallet har her ikke tilsigtet noget indgreb i den nuværende lærlingeuddannelse, idet dets forslag kun omfatter unge, der ikke gennemgår en lærlingeuddannelse, altså kun ufaglærte.

Mindretallet beklager, at ministeren ikke har villet give tilsagn om at tage denne opgave op til løsning.

Ad II. forslag til lov om beskæftigelse og uddannelse af unge.

Et flertal (socialdemokratiets, det radikale venstres og Danmarks retsforbunds medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til vedtagelse med de nedenfor under nr. 3 og 8 anførte af arbejdsministeren tiltrådte ændringer.

Et mindretal (venstres og det konservative folkepartis medlemmer af udvalget) indstiller ændringsforslagene nr. 1, 2 og 4-8 til vedtagelse.

Ad III. forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. (Om bortfald af understøttelsesret i visse tilfælde for unge arbejdsløse).

Udvalget indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med nedenstående af socialministeren tiltrådte ændring vedrørende lovens ikrafttrædelsesdato.

Ændringsforslag

til

I. forslag til lov om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

Af *udvalget*, tiltrådt af *arbejdsministeren*.

Til § 2.

1) I stk. 1 ændres ordene „formanden for det i § 32 i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. omhandlede kursusnavn“ til: „arbejdsdirektøren“.

Af et *mindretal* (N. Chr. Christensen, Hartling, Justesen, Axel Kristensen, Peter Larsen, Carsten Raft, Adolph Sørensen og Poul Thomsen):

2) Stk. 3 og 4 udgår, og i stedet indsættes: „*Stk. 3.* Rådet antager det fornødne personale.

Stk. 4. Ved de årlige finanslove fastsættes de fornødne bevillinger til rådets virksomhed, herunder honorar til rådets formand.“

Af *udvalget*, tiltrådt af *arbejdsministeren*:

Til § 3.

3) I stk. 2 ændres i 6. linje ordene „16-18-årige“ til: „unge under 18 år“.

Af *mindretallet* under nr. 2.

4) I stk. 4 indskydes efter første punktum et nyt punktum med følgende ordlyd:

„En sådan uddannelse skal koordineres med tilsvarende uddannelse under andre ministerier.“

Bemærkninger.

Til nr. 1.

Ændringen er alene af redaktionel art.

Til nr. 2.

Mindretallet finder det ikke rimeligt, at det i loven fastslås, hvilket personale rådet kan antage. Endvidere finder mindretallet, at staten ikke bør betale honorar til uddannelsesrådets medlemmer eller tilskud til brancheudvalgenes administration.

Til nr. 3.

Ændringen tilsigter at skabe overensstemmelse med ændringer, som agtes foretaget i forslag til lov om ændringer i lov om ungdomsundervisning.

Til nr. 4.

Det synes rimeligt, at læreruddannelsen koordineres med anden uddannelse, f. eks. for lærere til de tekniske skoler.

5) I stk. 5 i slutningen udgår ordene „samt til afholdelse af de i § 4, stk. 5, omhandlede udgifter.“

Til § 4.

6) Stk. 2 affattes således:

„Stk. 2. Hvor mulighed derfor foreligger, skal brancheudvalgene supplere sig med en eller flere repræsentanter med særligt kendskab til den i lov nr. 261 af 2. oktober 1956 om lærlingeforhold tilrettelagte undervisning.“

7) I stk. 5, tredjesidste linje, sættes punktum efter „forening“, og resten af stykket udgår.

Af udvalget, tiltrådt af *arbejdsministeren*:

Til § 5.

8) I stk. 1 indføjes efter andet punktum: „Ved udarbejdelsen af uddannelsesprogrammer bør det tilstræbes, at den manuelle færdighed så vidt muligt opøves på en almindelig arbejdsplads, medens de kundskaber, som arbejdet kræver, og fornøden forståelse af arbejdet søges givet gennem undervisning på de oprettede kursus.“

Af et flertal (K. B. Andersen, Gøting, Lysholt Hansen, Horn, Lund Jensen, Morten Larsen, Peter Ravn, Astrid Skjoldbo og Robert Sørensen), tiltrådt af *arbejdsministeren*:

Til § 8.

9) Paragraffen affattes således:

„§ 8. Til udgifter til deltageres befordring i anledning af deltagelse i undervisningen kan der ydes tilskud af statskassen.“

Stk. 2. Hvor der i forbindelse med uddannelsen ydes deltagerne kost og/eller logi, afkræves der normalt sådanne deltagere, som må betragtes som ikke-forsørgere, betaling for disse ydelser.

Stk. 3. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med finansministeren regler om tilskud til rejseudgifter efter stk. 1 samt om betaling for kost og logi efter stk. 2.

Stk. 4. De fornødne bevillinger til afholdelse af de i nærværende paragraf omhandlede udgifter optages på de årlige finanslove.“

Til nr. 5.

Ændringen betyder, at staten ikke skal yde tilskud til brancheudvalgenes administration.

Til nr. 6.

Suppleringen af brancheudvalgene med sagkyndige i de tekniske skolars undervisning gøres obligatorisk.

Til nr. 7.

Ændringsforslaget er en konsekvens af ændringsforslag nr. 5.

Til nr. 8.

Ved den foreslåede tilføjelse tilsigter man at give brancheudvalgene en vis vejledning med hensyn til samspillet mellem uddannelse ved arbejde og ved undervisning.

Til nr. 9.

Ændringsforslaget bygger på den opfattelse, at det er afstanden mellem deltagerens bopæl og undervisningsstedet, der bør være afgørende for befordringstilskud, og ikke om uddannelsen finder sted inden for eller uden for bopælskommunen.

I øvrigt har man ved formuleringen fulgt de i lærlingeloven fastsatte regler.

Endelig er det fundet hensigtsmæssigt, at arbejdsministeren og ikke uddannelsesrådet skal fastsætte reglerne for befordringstilskud og for betaling for kost og/eller logi.

Af *mindretallet* under nr. 2:

10) Paragraffen affattes således:

„§ 8. Til udgifter til arbejdsløse deltageres befordring i anledning af deltagelse i undervisningen kan der ydes tilskud af statskassen efter samme regler som for lærlinge i henhold til lov nr. 261 af 2. oktober 1956 om lærlingeforhold.

Stk. 2. Hvor der i forbindelse med uddannelsen ydes deltagerne kost og/eller logi, afkræves der normalt sådanne deltagere, der må betragtes som ikke-forsørgere, betaling for disse ydelser.

Stk. 3. Arbejdsministeren fastsætter efter forhandling med finansministeren regler om betaling for kost og logi efter stk. 2.

Stk. 4. De fornødne bevillinger til afholdelse af de i nærværende paragraf omhandlede udgifter optages på de årlige finanslove.“

Til § 9.

11) Paragraffen affattes således:

„§ 9. Deltagere i de af nærværende lov omfattede uddannelsesforanstaltninger, som finder sted i dagskoleform, oppebærer, for så vidt de ved kursusdeltagelsen er fyldt 18 år, en uddannelseshjælp af samme størrelse som den understøttelse, de i tilfælde af arbejdsløshed ville kunne opnå som medlemmer af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse. Hjælpen ydes, uanset om deltageren er arbejdsløshedsforsikret eller ikke. Uddannelseshjælpen kan ikke oppebæres samtidig med arbejdsløshedsunderstøttelse.

Stk. 2. Dersom den arbejdstid, der tabes ved deltagelse i undervisningen inkl. befordringstid, er mindre end 15 pct. af den normale arbejdstid inden for undervisningsperioden, der dog mindst regnes til 1 måned, ydes der ikke uddannelseshjælp for 10 pct. af undervisningstiden i undervisningsperioden, der dog mindst regnes til 1 måned.

Stk. 3. Det er en forudsætning for ydelse af den i stk. 1 omtalte uddannelseshjælp, at den i undervisningen deltagende er indstillet af det pågældende brancheudvalg.

Stk. 4. Dersom en deltager ikke skønnes at kunne få rimeligt udbytte af undervisningen, kan vedkommende uddannelsesforanstaltnings leder afvise deltageren.

Stk. 5. Hvor en deltager afbryder en påbegyndt uddannelse, bortfalder retten til uddannelseshjælp for den resterende løbende

Til nr. 10.

Det findes ikke rimeligt, at staten betaler befordringsudgifter for personer, der ikke er arbejdsløse, og man ligestiller arbejdsløse med lærlinge, idet man anser arbejdsløse for ikke at have fornøden økonomisk evne til at betale selv.

Til nr. 11.

Mindretallet har ikke kunnet antage princippet om erstatning fra det offentlige for tabt arbejdsfortjeneste til en deltager i en undervisning. Derimod finder man i analogi med andre tilfælde, at man kan yde en uddannelseshjælp.

Da den her omhandlede kategori af mennesker, der skal deltage i en undervisning, må anses for mindre- eller ubemidlede, har man fundet det naturligt at sætte uddannelseshjælpen lig med en arbejdsløshedsunderstøttelse, men har ikke kunnet acceptere, at den deltager, der er i arbejde, og som er forsørger, skal stilles gunstigere end den deltager, der er arbejdsløs.

Under hensyn til den interesse, som arbejdsgivere og arbejdere har i uddannelsen, ville mindretallet finde det rimeligt, om disse to parter betalte den overvejende del af uddannelseshjælpen, men da der formentlig vil komme arbejdsløse i arbejde i lige så mange timer, som beskæftigede tages fra arbejde til undervisning, har mindretallet, for at lette adgangen til uddannelsen, foreslået, at staten betaler de 60 pct. af uddannelseshjælpen og de to parter hver 20 pct., således at de, der sparer udgifter ved, at arbejdsløse erstatter dem, der tager undervisning, afholder udgifterne til uddannelseshjælpen.

Mindretallet finder det rigtige, at bran-

uddannelsesperiode. Hvis afbrydelsen er sket uden fyldestgørende grund, vil sådanne deltage ikke i almindelighed på ny med ret til uddannelseshjælp efter stk. 1 kunne deltage i uddannelsesforanstaltninger efter denne lov, før den for den afbrudte uddannelsesperiode udbetalte uddannelseshjælp er tilbagebetalt.

Stk. 6. Efter indstilling af et brancheudvalg kan uddannelsesrådet i særlige tilfælde godkende, at der ydes deltage under 18 år i en af nærværende lov omfattet uddannelsesforanstaltning en efter reglerne i stk. 1 afpasset uddannelseshjælp.

Stk. 7. Afgørelser, truffet efter denne paragraf, kan indankes for det i § 32 i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring omhandlede kursusnævn.

Stk. 8. Efter indstilling fra uddannelsesrådet træffer arbejdsministeren afgørelse af, hvilke uddannelsesforanstaltninger der i forhold til stk. 1 anses for omfattede af nærværende lov. Efter indstilling fra kursusnævnet og efter forhandling med socialministeren og uddannelsesrådet fastsætter arbejdsministeren endvidere de nærmere regler om beregningen og udbetalingen af de i nærværende paragraf omhandlede ydelser.

Stk. 9. Den i nærværende paragraf omhandlede uddannelseshjælp udredes af en fond, der benævnes: uddannelsesfonden for ikke-faglærte.

Stk. 10. Uddannelsesfondens midler tilvejebringes efter følgende regler:

- 1) Staten yder et tilskud på 60 pct. af fondens udgifter.
- 2) 20 pct. af fondens udgifter fordeles på arbejdsgivere efter samme regler som arbejdsgiverbidraget til arbejdsløshedsforsikringen og opkræves sammen med dette. Dersom en arbejdsgiverorganisation foretrækker samlet at indbetale bidraget for sine medlemmer, kan dette ske.
- 3) 20 pct. af fondens udgifter udredes af fagforeninger med ufaglærte medlemmer i forhold til antallet af sådanne medlemmer.
- 4) Staten stiller de for likviditeten nødvendige midler til rådighed.

Stk. 11. Uddannelsesfonden administreres af kursusnævnet.“

cheudvalgene indstiller til deltagelse i undervisningen, end at arbejdsgiveren gør det, selv om et brancheudvalg naturligvis er berettiget til at indhente udtalelser om en ansøger.

Af flertallet under nr. 9, tiltrådt af *arbejdsministeren*:

12) Stk. 2 og stk. 3 erstattes af følgende:

„Stk. 2. Deltagerne modtager i uddannelsesperioden en godtgørelse, der svarer til den understøttelse, som de pågældende kunne have oppebåret, såfremt de i det pågældende tidsrum havde været ledige og medlemmer af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse samt tillige havde opfyldt betingelserne for at oppebære arbejdsløshedsunderstøttelse. Herudover kan der — efter nærmere af arbejdsministeren efter forhandling med finansministeren fastsatte regler — til forsørgere, som ved uddannelsens påbegyndelse er i beskæftigelse og har været dette i mindst 5 uger inden for de sidste 2 måneder, ydes et tilskud, således at kursusdeltagelsen ikke kommer til at volde væsentligt afbræk i deltagerens og hans families økonomi. Det er dog en forudsætning for retten til godtgørelse efter 1. og 2. punktum, at deltagerens arbejdsløshedskasse — for ikke-forsikrede deltagere vedkommende offentlige arbejdsanvisningskontor — skriftligt anbefaler den pågældendes deltagelse i uddannelsen, jfr. dog stk. 5, og at ledelsen af vedkommende uddannelsesforanstaltning har anerkendt tilmeldingen.“

13) I stk. 4, der bliver stk. 3, ændres „stk. 2 eller stk. 3“ til: „stk. 2“, og „jfr. stk. 6“ til: „jfr. stk. 5“.

14) Stk. 6, der bliver stk. 5, affattes således:

„Stk. 5. Nægtelse af anbefaling efter stk. 2 kan inden for et tidsrum af 4 uger fra nægtelsen at regne forelægges for det i § 32 i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v. omhandlede kursusnævn, der træffer endelig afgørelse af, om den pågældende kan oppebære godtgørelse. Afgørelsen af, om en deltager har afbrudt en uddannelse uden fyldestgørende grund, jfr. stk. 3, 2. punktum, træffes ligeledes endeligt af kursusnævnet.“

Af *udvalget*, tiltrådt af *arbejdsministeren*:

Til § 15.

15) I stk. 1 ændres „1. april 1960“ til: „15. maj 1960“.

Til nr. 12.

Ved den ændrede formulering frafaldes kravet om arbejdsgiverens anbefaling ud fra det synspunkt, at et sådant krav kan opfattes som et uberettiget indgreb i retten til at bestemme over sin personlige uddannelse, og at sådanne anbefalinger ikke ville give nogen sikker garanti for, at kun arbejdere med virkelig interesse i og forudsætninger for den pågældende uddannelse kommer til at deltage.

Til nr. 13 og 14.

Ændringsforslagene er konsekvenser af ændringsforslag nr. 12. Flertallet går ud fra, at kursusnævnets afgørelser træffes hurtigt (jfr. § 13, stk. 3, i forslag til lov om beskæftigelse og uddannelse af unge) og ledsages af begrundelse.

Til nr. 15.

Ændringsforslaget går ud på, at loven træder i kraft den 15. maj 1960.

II. forslag til lov om beskæftigelse og uddannelse af unge.

Af et *mindretal* (N. Chr. Christensen, Hartling, Justesen, Axel Kristensen, Peter Larsen, Carsten Raft, Adolph Sørensen og Poul Thomsen):

Til § 5.

1) I stk. 3 og stk. 4 ændres „godtgørelse“ til: „uddannelseshjælp“.

Til § 10.

2) Stk. 1 affattes således:

„Stk. 1. Til udgifterne til arbejdsløse deltageres befordring i anledning af undervisningen kan der ydes tilskud af statskassen efter samme regler som for lærlinge i henhold til lov nr. 261 af 2. oktober 1956 om lærlingeforhold.“

Af et *flertal* (K. B. Andersen, Gøting, Lysholt Hansen, Horn, Lund Jensen, Morten Larsen, Peter Ravn, Astrid Skjoldbo og Robert Sørensen), tiltrådt af *arbejdsministeren*:

3) Stk. 1 affattes således:

„Stk. 1. Til udgifter til deltagerens befordring i anledning af deltagelse i undervisningen kan der ydes tilskud af statskassen.“

Af *mindretallet* under nr. 1:

4) Stk. 2 affattes således:

„Stk. 2. Deltagerne i de i henhold til nærværende lov oprettede kursus, som finder sted i dagskoleform, har, for så vidt de ved kursusdeltagelsen er fyldt 18 år og ikke oppebærer arbejdsløshedsunderstøttelse, ret til en uddannelseshjælp, der ikke må overstige, hvad de pågældende ville kunne opnå i understøttelse som medlemmer af en statsanerkendt arbejdsløshedskasse.“

5) I stk. 3 ændres „godtgørelse“ til: „uddannelseshjælp“.

Til § 13.

6) I stk. 1 ændres „godtgørelse for tab af indtægt eller arbejdsmuligheder“ til: „uddannelseshjælp“.

Til nr. 1, 2 og 4-7.

Alle ændringsforslagene har til formål at bringe nærværende lovforslag i overensstemmelse med de af mindretallet stillede ændringsforslag til I. forslag til lov om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

Til nr. 3.

Ændringsforslaget er i overensstemmelse med det ændringsforslag om statstilskud til befordringsudgifter, der er stillet til I. forslag til lov om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere.

Til § 16.

7) I stk. 2 ændres „godtgørelse“ til: „ydelser“.

Af *udvalget*, tiltrådt af *arbejdsministeren*:

Til § 17.

8) I stk. 1 ændres „1. april 1960“ til: „15. maj 1960“.

III. forslag til lov om ændring i lov om arbejdsanvisning og arbejdsløhedsforsikring m. v. (Om bortfald af understøttelsesret i visse tilfælde for unge arbejdsløse).

Af *udvalget*, tiltrådt af *socialministeren*:

Til § 2.

Paragraffen affattes således:

„Denne lov træder i kraft den 15. maj 1960.“

Til nr. 8.

Ændringsforslaget går ud på, at loven træder i kraft den 15. maj 1960, jfr. det tilsvarende ændringsforslag til lovforslaget om uddannelse af ikke-faglærte.

Ændringsforslaget går ud på, at loven træder i kraft den 15. maj 1960, jfr. ændringsforslagene til de under I og II nævnte lovforslag.

K. B. Andersen.

N. Chr. Christensen.

Gøting.

Lysholt Hansen,
formand.

Hartling.

Horn.

Lund Jensen.

Justesen.

Axel Kristensen.

Morten Larsen,
næstformand.

Peter Larsen.

Carsten Raft.

Peter Ravn.

Astrid Skjoldbo.

Adolph Sørensen.

Robert Sørensen.

Poul Thomsen.

Bilag 1.

Arbejdsministeriet.

København, den 10. februar 1960.

I skrivelse af 29. januar 1960 har udvalget udbedt sig en udtalelse vedrørende følgende punkter i lovforslag nr. 53:

„Ad §§ 10-14:

3. Hvor detaljeret er det tanken at søge bevilling til lån og tilskud til de i loven omhandlede foranstaltninger til uddannelse af ikke-faglærte?“

Hertil bemærkes, at bevillingerne til de i §§ 10-14 nævnte formål findes i finansloven at kunne opdeles således:

Etableringsudgifter.

1. Lån til bygninger og montering (finanslovens § 30).

2. Tilskud til montering (finanslovens § 15).

Driftsudgifter. (Finanslovens § 15).

1. Driftstilskud i medfør af lovforslagets § 13.

2. Refusion fra kommuner. Lovforslagets § 14.

I lovforslagets § 10, stk. 1, er for en 5 års periode angivet en bevillingsmæssig ramme for arbejdsministerens bemyndigelse til at yde lån og tilskud, og det vil være nødvendigt på de årlige finanslove at optage en anslået årlig bevilling; under hensyn til den usikkerhed, der ved budgettets udarbejdelse nødvendigvis må herske om, hvor store beløb der vil blive brug for, må man forudse, at det vil vise sig nødvendigt i ret vidt omfang at korrigere dette skøn ved hjælp af tillægsbevillingslovene.

En yderligere opdeling af de nævnte bevillinger end angivet i opstillingen foran vil næppe være hensigtsmæssig; det vil således ofte bero på en tilfældighed, om en kommune eller en selvejende institution står som initiativtager og iværksætter, og

der må forventes en glidende overgang mellem på den ene side om- og tilbygninger og på den anden side nybygning og ejendoms erhvervelse; lån til bygningsforanstaltninger (lovforslagets § 10, stk. 1) og lån til montering og udstyr (lovforslagets § 10, stk. 2, 1. pkt.) vil det være mest praktisk at bevilge under ét, hvorimod statsstøtte i form af tilskud (lovforslagets § 10, stk. 2, 2. pkt) bevillingsmæssigt bør holdes for sig.

Bevilling til ydelse af driftstilskud (lovforslagets § 13) må efter arbejdsministeriets opfattelse søges og bevilges som et samlet beløb, således som f. eks. også er tilfældet med hensyn til tilskud til driften af de under handelsministeriet hørende tekniske skoler.

„Ad § 10, stk. 2:

6. Hvorledes vil man fortolke udtrykket „hvor forholdene taler derfor“ i § 10, stk. 2, og hvor store beløb kan påregnes ydet som tilskud til montering i henhold til denne bestemmelse?“

Efter lovforslagets § 10, stk. 2, ydes statsstøtten som hovedregel i form af lån.

Muligheden for i visse tilfælde at yde støtten som tilskud tænkes ikke anvendt til imødegåelse af individuelle økonomiske forhold hos modtageren, idet sådanne hensyn eventuelt vil kunne tilgodeses gennem en varieret låneprocent (§ 11, stk. 1). I øvrigt er de økonomiske virkninger af, om støtten ydes i form af lån eller tilskud, forholdsvis ringe for modtageren, idet lånene, jfr. § 12, stk. 1, er afdragsfri, og idet der i medfør af § 13, stk. 2, kan ydes tilskud til bl. a. renter med indtil 85 pct. Det vil i øvrigt være muligt — gennem de vedtægter,

som arbejdsministeriet skal stadfæste for hver enkelt selvejende institution, og gennem de vilkår, hvorunder støtten ydes — at sikre statens interesser i de pågældende aktiver, herunder en rimelig tilbagefaldsret, uanset om støtten er ydet i form af lån eller tilskud.

De situationer, hvor støtten kan tænkes ydet i form af tilskud, er dem, hvor låneformen ville give uforholdsmæssigt besvær, f. eks. hvor en skole opnår støtte til anskaffelse af undervisningsmateriel, maskiner el. lign. med ret kort anvendelsestid, eller hvor der er tale om en række forskellige hver for sig mindre kostbare ting med forskellig levetid.

Ud fra et foreløbigt skøn anser man det for rimeligt at afsætte gennemsnitligt 10 pct. af den samlede bevilling til etableringsstøtte (lovforslagets §§ 10-12) til monteringstilskud, men tilskudsbevillingerne kan komme til at fordele sig anderledes over finansårene end lånebevillingerne.

„Ad § 11, stk. 1:

7. Svarer de i § 11, stk. 1, foreslåede 85 pct. til, hvad der gælder ved lån til andre lignende skoleformer?“

For de under arbejdsministeriet hørende uddannelsesinstitutioner er ikke fastsat regler om lån til nybygninger, ombygningarbejder etc.

For de under handelsministeriet hørende tekniske skoler, teknika og tekniske institutioner gælder efter lov nr. 197 af 7. juni 1958, at der til opførelse, herunder til køb og ombygning af bygninger til brug for en teknisk undervisningsvirksomhed, kan ydes lån af staten med indtil halvdelen af opførelsesværdien (købesummen). Det er en betingelse herfor, at institutionen selv skaffer mindst $16\frac{2}{3}$ pct. af opførelsesværdien. Yderligere kan der, forudsat at de samlede statslån til en institution ikke derved bringes ud over halvdelen af ejendommens samlede værdi, ydes statslån med indtil 75 pct.

af udgifterne ved ombygninger, forbedringer eller større anskaffelser af inventar og undervisningsmateriel.

Tilsvarende regler er fastsat i lov nr. 219 af 11. juli 1954 om ungdomsundervisning m. v., for så vidt angår lån til de herunder hørende undervisningsinstitutioner, idet der dog er fastsat den yderligere grænse, at de foranstående lån ikke må overstige $\frac{1}{3}$ af ejendommens værdi; denne grænse, der dog ikke gælder ved den yderligere støtte på indtil 75 pct. af udgiften ved bygningsarbejder på bestående undervisningsinstitutioner, har ifølge sagens natur ingen indvirkning på lånegrænsen, $83\frac{1}{3}$ pct.

Man har i de indledende bemærkninger til lovforslagets § 10 gjort rede for de særlige forhold, som findes at nødvendiggøre en relativt gunstig finansieringsordning for uddannelsesvirksomheden for ikke-faglærte arbejdere.

„Ad § 11, stk. 2:

8. Hvad tænkes der på ved „særlige forhold“ i § 11, stk. 2?“

Adgangen til at indrømme hel eller delvis fritagelse for optagelse af foranstående lån er foreslået med henblik på de tilfælde, hvor vedkommende kommune eller selvejende institution tilvejebringer en del af midlerne på anden måde end gennem optagelse af lån. I sådanne tilfælde vil statens lån blive beregnet, som om der var optaget de størst mulige foranstående prioriteter.

„Ad § 13, stk. 3:

9. Kan uddannelsesrådets afgørelse i henhold til § 13 stk. 3, sidste pkt., i det enkelte tilfælde indankes for ministeren?“

Hvilke af de nævnte afgørelser der kan indankes for arbejdsministeren vil afhænge af de retningslinjer, som fastsættes af arbejdsministeren efter forhandling med finansministeren, og man vil ved udformningen af disse regler drage omsorg for, at indankning kan ske i fornødent omfang.

Kaj Bundvad.

/ G. Coln

Folketingets udvalg angående forslag til lov om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere m. v.

Folketinget.

Bilag 2.

Arbejdsministeriet.

København, den 24. februar 1960.

I fortsættelse af arbejdsministeriets skrivelse af 10. februar 1960 vedrørende de af udvalget i skrivelse af 29. januar 1960 stillede spørgsmål skal man meddele følgende:

„Ad § 10, stk. 1:

4. Vil de tekniske skoler, som er blevet ledige rundt i landet, kunne påregnes til disposition for uddannelse af ikke-faglærte? Hvor mange sådanne skoler er i de senere år blevet nedlagt, og hvor mange kan ventes nedlagt i de nærmeste år?“

Man vedlægger følgende fra handelsministeriet modtagne, af tilsynet med den tekniske undervisning udarbejdede oversigter:*)

A: Tekniske skoler *uden* egen bygning, som enten er nedlagt, eller som forventes nedlagt.

B: Tekniske skoler *med* egne bygninger, som enten er nedlagt, eller som forventes nedlagt.

Omlægningen og centraliseringen af lærlingeundervisningen i provinsen har, som det fremgår af oversigterne, medført, at 114 tekniske skoler, hvoraf 30 med egen bygning, har indstillet driften, og at ca. 140 skoler, hvoraf ca. 75 skoler med egen bygning, forventes at ville indstille driften i løbet af finansårene 1960-61 og 1961-62.

Ved fremsendelsen af oversigterne er det over for arbejdsministeriet oplyst, at skønnet, for så vidt angår de skoler, der kan forventes nedlagt, er behæftet med nogen, omend stærkt begrænset usikkerhed. Det er videre oplyst, at omlægningen af lærlingenes teoretiske og praktiske undervis-

ning på de tekniske skoler på nuværende tidspunkt er gennemført for ca. 25 000 af det samlede lærlingeantal på ca. 50 000 inden for håndværk og industri.

Om de på oversigt A opførte tekniske skoler *uden* egen bygning er anført, at de i overvejende grad har haft til huse i de stedlige kommuneskoler; enkelte af disse tekniske skoler har med statsstøtte indrettet særlige lokaler i kommuneskoler, og enkelte skoler har haft til huse i lejede lokaler uden for kommuneskolerne.

Om de på oversigt B opførte tekniske skoler *med* egen bygning er anført, at det sædvanligvis er den stedlige håndværker- og borgerforening eller håndværker- og industriforening, der står som skødehaver, uanset om skolen har været organiseret som en selvejende institution eller ikke. Der er normalt indtil 1917 ydet statstilskud og efter 1917 statslån til disse bygningers opførelse. Skolerne er privatejede og har efter deres vedtægter normalt til formål alene at give undervisning for lærlinge. Bygningerne kan i en række tilfælde, hvor der ikke allerede er disponeret over dem, købes eller lejes, men skolerne som sådan kan normalt ikke uden vedtægtsændringer overtage undervisningen af ikke-faglærte; nøjagtige oplysninger om de enkelte skolers størrelse, beskaffenhed, udstyr m. v. er ikke givet, men der er anført antallet af klasseværelser; lokalerne er udstyret med almindeligt klasseinventar og vil egne sig til etablering af teoretisk undervisning; muligvis vil klasselokaler og i visse tilfælde kælderlokaler kunne indrettes til øvelsesundervisning, hvorved dog må erindres,

*) Ikke optrykt.

at der ved undervisning af ikke-faglærte i ret høj grad må forventes at blive lagt vægt på praktisk — ofte temmelig pladskrævende — værkstedsundervisning.

Arbejdsministeriet og handelsministeriet er indstillet på at samarbejde om en effektiv og økonomisk udnyttelse af bygninger og udstyr såvel med hensyn til de foreliggende skoler m. v. som med hensyn til fremtidige etableringer.

„5. Hvor mange deltidslærere fra nedlagte tekniske skoler kan ventes at være til disposition til uddannelse af ikke-faglærte?“

Der henvises til vedlagte fra handelsministeriet modtagne, af tilsynet med den tekniske undervisning udarbejdede oversigt, der kan resumeres således:

Folkeskolelærere m. v.	344
Teknikumingeniører	73
Civilingeniører	3
Værkførere	8
Maskinmestre	20
Fabrikanter	5
Murere	47
Arkitekter	110
Slagtere	16
Bagere	7
Typografer	7
Bogholdere	18
Øvrige kontoransatte	22
Kabelmestre	2
Tømrere	135
Snedkere	54
Malere	105
Blikkenslagere	7
Elektrikere	23
Frisører	35
Gartnere	6
Landinspektører	1
Smede	6
Andre	19

I alt . . . 1 073

De i oversigten anførte lærere ved skoler, der forventes nedlagt, vil blive frigjort, efterhånden som undervisningsomlægningen gennemføres, d. v. s. i løbet af finansårene 1960-61-1961-62; lærerne er opført uden angivelse af timetal, der normalt højst udgør 250 timer pr. undervisningsår (ca. 1. september-31. marts).

Det er endvidere oplyst, at der ved centralskolerne i provinsen for tiden er ca. 1 900 aftenskolelærere, at der ved en række centralskoler — hvoraf det langt overvejende antal er beliggende i købstæderne — allerede er frigjort enkelte deltidslærere, og at omlægningen af undervisningen for de enkelte fag vil medføre, at et betydeligt antal deltidslærere frigøres (således ved overgang til dagundervisning for smede- og maskinarbejderlærlinge); man kender imidlertid ikke tidspunktet for en sådan overgang, og antallet af frigjorte lærere ved disse skoler vil afhænge af, i hvilket omfang de enkelte fag ønsker undervisningen gennemført med heltids eller deltidsbeskæftigede lærere.

For så vidt angår hovedstadsområdet, er oplyst, at en endelig omlægning af undervisningen til dagskoler må afvente gennemførelse af et betydeligt nybyggeri og derfor næppe kan forventes afsluttet førend i 1964; der er for tiden i hovedstandsområdet ca. 800 aftenskolelærere.

Det er i øvrigt over for arbejdsministeriet anført, at rekrutteringen af dagskolelærere fortrinsvis finder sted blandt allerede ved skolerne beskæftiget lærerpersonale, herunder aftenskolelærere (det påregnes, at ca. 10 pct. af disse vil overgå til undervisning på dagskolerne), at der ved den endelige overgang til dagskoleundervisning for samtlige lærlinge vil blive anvendelse for ca. 1 000-1 200 faste lærere (antallet af time-lønnede lærere har hidtil udgjort ca. 4 500-5 000), samt at udvidelsen af undervisningen inden for mellemteknikeruddannelserne og på teknika vil beslaglægge en del tidligere aftenskolelærere.

Ved de tekniske centralskoler ansættes fagligt uddannede lærere, der skal gennemgå en pædagogisk uddannelse. En mindre del af disse faglærere vil fremtidigt være deltidslærere, således at der muligvis ved disse skoler findes en vis lærerreserve, som vil kunne udnyttes ved anden undervisning af branchebetonet karakter. En del faglærere vil efter omlægningen af lærlingeundervisningen til dagskole kunne udnyttes ved aftenundervisning i tekniske emner.

For så vidt angår lærerkræfter ved skoler, der er eller kan forventes nedlagt, er udtalt følgende:

Ved disse skoler, der er stiftet af hånd-

værkerforeninger til varetagelse af et lokalt behov for undervisning af lærlinge hos medlemmerne — det bemærkes, at ingen skole er oprettet på statligt eller kommunalt initiativ — har tilknytning til skolerne været traditionsbestemt, hvorfor man har kunnet få interesserede håndværkere m. fl. til at undervise. Det kan derfor næppe påregnes, at denne tidligere kreds af deltidslærere umiddelbart vil kunne overføres til en på

et væsentligt andet grundlag drevet skoleform, der tillige henvender sig til en anden kreds og aldersklasse. Ved en række tekniske skoler og blandt deres ledere har der dog været interesse for undervisningen af ikke-faglærte, men en sådan undervisning har som følge af lokalespørgsmål ikke tidligere kunnet foregå på samme skole, idet undervisningen er foregået på samme tider.

Kaj Bundvad.

/ G. Cohn

Folketingets udvalg angående forslag til lov om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere m. v.

Folketinget.

Bilag 3.

Arbejdsministeriet.

København K., den 17. marts 1960.

I tilknytning til samrådet med udvalget den 25. februar 1960 skal jeg bemærke følgende:

Under samrådet blev der endvidere udtrykt ønske om en redegørelse for den indbyrdes sammenhæng mellem de i min skrivelse af 24. februar 1960 meddelte talmæssige oplysninger om lærere, der bliver frigjorte ved omlægningen af den tekniske undervisning:

Efter de fra handelsministeriet modtagne oplysninger har antallet af timelærere ved den tekniske undervisning hidtil udgjort

4 500-5 000; heraf er henholdsvis 800 og 1 900 deltidslærere knyttet til hovedstadsområdet og til centralskolerne i provinsen; det resterende antal er eller har været beskæftiget ved tekniske skoler i provinsen, og af disse sidste forventes de i min skrivelse af 24. februar 1960 nævnte 1 073 deltidslærere at være frigjort inden udgangen af 1960-1962.

Af det ovenfor nævnte samlede antal deltidslærere (4 500-5 000) forventes ca. 10 pct. at overgå til undervisning ved de tekniske dagskoler; den resterende del af de ca. 1 000-1 200 heltidslærere, som der forventes at blive brug for ved den tekniske undervisning, må rekrutteres fra anden side.

Kaj Bundvad.

/ G. Coln

Folketingets udvalg angående forslag til lov om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere m. v.

Folketinget.